

СТАНОВИЩЕ

от професор Атанас Николов Атанасов,
ръководител на катедра „Камерна музика и съпровод“
в Национална музикална академия „Проф. П. Владигеров“
относно дисертационния труд на Кристиян Диянов Калоянов
*„Интерпретационни и ансамблови проблеми в квартетите
на Паул Хиндемит и Оливие Месиен за кларинет, цигулка,
виолончело и пиано в контекста на европейската камерна
музика на XX век за този вид ансамбъл“*
за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“

Докторантът Кристиян Калоянов е активно концертиращ камерен музикант, понастоящем солист-оркестрант в Симфоничния оркестър на Българското национално радио. Творческата му биография включва редица изяви като солист на симфонични и камерни оркестри, носител е на голям брой награди от национални и международни конкурси, но най-пълноценно той се изявява съвместно с колегите си като член на камерната формация „Силуети“. Именно неговият опит в сферата на камерната музика го насочва и към научна дейност, свързана с произведения от репертоара на ансамбъл „Силуети“. Изборът на темата не е случаен. Насочвайки се към художественотворческа докторантура, Кристиян Калоянов съчетава написването на дисертационен труд на тема „Интерпретационни и ансамблови проблеми в квартетите на Паул Хиндемит и Оливие Месиен ...“ със значителен брой концертни изпълнения на тези и други камерни творби, обединявайки по този начин тематично двата вида дейности.

Дисертационният труд е добре структуриран и съдържа увод, шест глави, заключение, библиография, както и две приложения. Библиографията включва източници на български, руски, английски и френски език. Трудът представя квартетите на Хиндемит и Месиен за кларинет, цигулка, виолончело и пиано в контекста на общото развитие на европейската камерна музика на XX век и конкретно за този специфичен вид ансамбъл. Произведенията са анализирани от гледна точка на изпълнителя,

като е даден превес на конкретни указания, свързани с интерпретацията. В този смисъл трудът има и практическа насоченост и представлява принос към оскъдната литература на български език, свързана със споменатите произведения.

Уводът насочва към задачата, която си е поставил докторантът, а именно „да се разгледат проблемите, които пряко засягат изпълнителите, както и тяхното преодоляване на базата на различни прийоми, почерпени от концертния опит”. Разбира се, това може да бъде направено след прецизен структурен, естетически и интерпретационен анализ, който докторантът убедително представя, като подчертава и ролята на всеки инструмент от камерния ансамбъл в цялостното изграждане на творбите. Методите, използвани в процеса на работа върху дисертационния труд, са исторически и аналитичен.

Тук няма да разглеждам подробно съдържанието на всяка глава от дисертационния труд, а ще подчертая общите насоки и резултатите, които докторантът постига по пътя на своите анализи, разсъждения и обобщения.

Представените биографични данни за двамата композитори са твърде подробни, но те дават ясна картина на обстановката, в която са създадени разглежданите произведения, дават и обяснения относно стиловата насоченост на всеки автор. Особено внимание е обърнато на „ладовете с ограничена транспозиция” при Месиен и тяхната роля при изграждане на хоризонтала и вертикала в музикалните построения, както и значението на труда „Ръководство по композиция” на Хиндемит и създадената от него „квартова хармония”, оказали влияние върху творчеството на редица съвременни композитори.

Направен е структурен и естетически анализ на двата квартета за кларинет, цигулка, виолончело и пиано, като са представени и историческите сведения за тяхното възникване и реализиране. Без да се спирам подробно върху анализите ще отбележа, че много образно и с хубав език са обрисувани

характерните черти на всяко произведение, всяка част и всеки дял, като е обърнато внимание и на ролята и значението на отделните инструментални партии в общото развитие на творбите. Направена е и съпоставка на двете произведения, като са отбелязани общите черти и различията както по отношение на структурата, така и по отношение на използване на инструментите в двете произведения, а в обобщен план и общите белези и различията в творческите възгледи на двамата композитори.

Безспорно най-съществената и приносна част от дисертационния труд на Кристиян Калоянов е детайлното и задълбочено анализиране на музикалните фрагменти и препоръките за тяхното изпълнение по отношение на динамичните и изразни възможности на съответните инструменти, както и баланса между тях. Направена е диференциация между моментите, в които се търси смесен тембър, получен от наслаждане на тембрите на различните инструменти и други моменти, в които е необходимо да се открие тембърът на даден инструмент. Важни са и препоръките за използване на характерни щрихи, както и на вибрато при струнните инструменти и педал при пианото. Направените изводи са особено ценни, тъй като са плод на продължителна практика и консултации с редица изтъкнати камерни изпълнители, с което се внася съществен принос за практическото приложение на настоящия труд в изпълнителската практика на камерните ансамбли. Като член на камерната формация „Силуети” Кристиян Калоянов многократно е изпълнявал тези произведения пред публика и е осъществявал студийни записи.

Съвсем естествено заключението на дисертационния труд обобщава всичко казано дотук, като подчертава отново важността на направените анализи. Приносите на настоящия труд са ясно формулирани от автора и са безспорни. Съчетанието на пълноценна практическа и задълбочена теоретична дейност,

характерно за докторанта, дава своето отражение и в качествата на настоящия дисертационен труд.

В заключение: дисертационният труд на Кристиян Калоянов „Интерпретационни и ансамбови проблеми в квартетите на Паул Хиндемит и Оливие Месиен за кларинет, цигулка, виолончело и пиано в контекста на европейската камерна музика на XX век за този вид ансамбъл” представлява ценно изследване на посочените в заглавието камерни произведения и има приносен характер както с конкретните анализи на разглежданите творби, така и като цяло. Давам положителна оценка за представения дисертационния труд и предлагам на научното жури да присъди на Кристиян Диянов Калоянов, редовен докторант в катедра „Камерна музика и съпровод” в Инструменталния факултет на НМА „Проф. Панчо Владигеров”, образователната и научна степен „Доктор”.

Проф. Атанас Атанасов

София, 12.05.2019 г.